

IP TIPS

чекліст для представників сфер
креативу та інновацій

АВТОРСЬКЕ ПРАВО В МУЗЕЙНІЙ СПРАВІ:

авторські права на твори наукових співробітників,
службові твори та твори, створені за замовленням

1

Який порядок розміщення прізвищ кількох співавторів наукової статті у тексті для публікації в науковому журналі?

Законодавче врегулювання з точки зору права інтелектуальної власності з цього питання відсутнє. Тому воно регулюється за домовленістю між співавторами, а також з урахуванням вимог редакції журналу.

2

Чи врегульоване в Законі питання так званих "авторських примірників", коли автори бажають отримати від видавця певну кількість примірників виданої книжки безоплатно?

Дане питання не врегульовано прямо у законодавстві, тому визначається за домовленістю сторін.

3

Які існують особливості оформлення авторських прав на службові твори?

Закон України "Про авторське право і суміжні права" визначає службовий твір як твір, створений працівником у зв'язку з виконанням обов'язків за трудовим договором (контрактом). Ст. 429 Цивільного кодексу України та ст. 14 Закону України "Про авторське право і суміжні права" визначають розподіл авторських прав на службовий твір. Передбачається, що особисті немайнові авторські права на службовий твір належать працівникові, творчою працею якого створено такий твір.

Майнові права на службовий твір переходять до роботодавця з моменту створення службового твору у повному складі, якщо інше не передбачено цим Законом, трудовим договором (контрактом) або іншим договором щодо майнових прав на службовий твір, укладеним між працівником (автором) і роботодавцем.

Якщо майнові права на твір переходять до роботодавця, працівник, який є автором службового твору, має право на винагороду.

Якщо посадові обов'язки працівника прямо передбачають створення службових творів відповідних видів, авторська винагорода за створення і використання таких творів, а також за перехід прав на них може бути включена до заробітної плати працівника відповідно до договору між працівником і роботодавцем.

Регулювання авторських прав на службові твори в частині посадових (службових) обов'язків, додатково до трудового контракту, може бути врегульовано локальними нормативними актами роботодавця, наприклад, наказами, посадовими інструкціями, розпорядженнями, звітами про виконання завдань, службовими записками, службовими завданнями тощо. Реєстрація авторських прав на службові твори роботодавцем відбувається у порядку, встановленим чинним законодавством.

(стаття 14 Закону України “Про авторське право і суміжні права”)

4

Кому належить право власності на фотографії при здійсненні фотографування експонату музейним працівником?

Слід звернути увагу на відмінності між категоріями право власності на фотографічні твори та право інтелектуальної власності на фотографічні твори.

1. Якщо фотографування музейного експонату відбувалося на виконання відповідного службового завдання роботодавця, то з урахуванням положень ст. 1 та 14 Закону України “Про авторське право і суміжні права” майнові права на службовий твір переходять до роботодавця з моменту створення службового твору, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) або іншим договором щодо майнових прав на службовий твір, укладеним між працівником (автором) і роботодавцем.

2. Якщо фотографування музейного експонату здійснювалося музейним працівником як пересічним відвідувачем (з дотриманням всіх умов фотографування, встановлених музеєм), то права інтелектуальної власності на фотографічний твір належать музейному працівнику як автору.

3. Якщо питання стосується не прав інтелектуальної власності, а права власності на примірник фотографічного твору, то право власності буде належати особі, яка його законно набула. При цьому слід звернути увагу, що права інтелектуальної власності не залежать від права власності на фотографічний твір і навпаки.

(статті 10, 14 Закону України “Про авторське право і суміжні права”)

5

Які існують основні нюанси щодо використання фото музейних предметів в онлайн-виставках/каталогах, зроблених науковцями як частина їхнього дослідження чи як частина грантового дослідження?

Для визначення умов правомірності використання фото музейних предметів в будь-яких проєктах, необхідно звертатися до умов трудового договору між науковцями та роботодавцем, для якого таке дослідження здійснюється, а також на умови грантового дослідження.

У зазначених договорах необхідно визначити кому належать права на створені результати дослідження та випадки можливого використання таких результатів дослідження, зокрема щодо наявності умов про заборону такого використання, передання майнових прав роботодавцю чи іншій особі.

З урахуванням цього визначити у кого необхідно отримувати згоду для використання результатів дослідження та звернутися з пропозицією про отримання згоди на використання створеного за договором результату дослідження.

Разом з тим, щодо використання таких фото також поширюються випадки вільного використання, передбачені ст. 22, 24, 28 Закону України “Про авторське право та суміжні права”.

6

Кому належать авторські права (музею чи громадянину) у разі, коли науковий співробітник, користуючись матеріалами музею, випускає книгу, яка має комерційний успіх?

У даному випадку все залежить від того чи належить написання такої книги до службових обов'язків працівника музею за трудовим договором (контрактом). Якщо так, належить, то правами на таку книгу як на службовий твір володіє роботодавець, якщо інше не передбачено трудовим договором чи іншим договором. Такий висновок обумовлений положеннями ст. 14 Закону України “Про авторське право і суміжні права”.

Якщо обов'язок щодо створення такої книги відсутній у трудовому договорі, то застосовуються загальні підходи згідно яких авторські права на твір належать його автору. Слід звернути увагу, що комерційний успіх книги або його відсутність не впливає на правила розподілу майнових прав на службові твори або твори, створені самостійно.

(стаття 14 Закону України “Про авторське право і суміжні права”)

7

Хто має авторське право на створений продукт в межах проекту в музеї: той, хто розробив ідею і концепцію? той, хто втілював? чи все таки музей?

При розгляді даного питання слід звернути увагу на таке:

- правова охорона не поширюється на ідеї, теорії, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, концепції, відкриття, навіть якщо вони у творі виражені, описані, пояснені, проілюстровані.
- особа, яка втілила ідею та концепцію, буде вважатися автором створеного продукту.
- майнові права на службовий твір переходять до роботодавця з моменту створення службового твору у повному складі, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) або іншим договором щодо майнових прав на службовий твір.

(статті 14, 15 Закону України “Про авторське право і суміжні права”)

8

Які авторські права належать науковому співробітнику літературно-меморіального музею?

Особисті немайнові авторські права на службовий твір належать працівникові, творчою працею якого створено такий твір, тобто науковому співробітнику літературно-меморіального музею.

Відповідно до положень статті 14 Закону України “Про авторське право і суміжні права”, яка визначає, що майнові права на службовий твір переходять до роботодавця з моменту створення службового твору у повному складі, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) або іншим договором щодо майнових прав на службовий твір.

Отже, розподіл майнових авторських прав належних науковому співробітнику може також бути визначений умовами договору між ним та музеєм.

(стаття 14 Закону України “Про авторське право і суміжні права”)

9

Хто володіє авторським правом на музейні репрезентації?

При створенні будь-яких форм музейних репрезентацій для визначення суб'єкта, якому належать авторські права, необхідно звернутися до умов договору, що регулює відносини з особою, яка створює музейну репрезентацію та музеєм.

Залежно від того чи створювалася репрезентація особою, яка є виконавцем за договором замовлення або співробітником музею – належність авторських прав може бути за замовником чи роботодавцем.

10

Які особливості існують при зазначенні авторства в різних аспектах музейної діяльності, а саме: щодо постійних експозицій, виставок, інтернет-публікацій, музейних видань?

За загальним правилом, ім'я або псевдонім автора зазначається на оригіналі або копії твору.

Законодавство визначає такі особисті немайнові права автора, які стосуються зазначення імені автора: право вимагати визнання свого авторства шляхом зазначення належним чином імені автора в оригіналі і копіях твору і за будь-якого використання твору, якщо це практично можливо, право забороняти під час будь-якого використання твору згадування свого імені, якщо автор твору бажає залишитися анонімом.

(статті 9, 11 Закону України “Про авторське право і суміжні права”)

11

Які авторські права належать художнику на художнє рішення експозиції музею при виконанні роботи за замовленням?

У випадку, якщо художник виконує творчі роботи за замовленням, йому належать особисті немайнові авторські права.

Питання щодо майнових прав на твір, створений за замовленням, визначається законом і договором. Якщо в договорі не визначено інше, то майнові права на твір, створений за замовленням, переходять на користь замовника.

У випадку, якщо за замовленням створено твір образотворчого мистецтва, майнові права на нього належать автору, якщо інше не встановлено договором або законом.

(стаття 15 Закону України “Про авторське право і суміжні права”)

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Проект має на меті роз'яснення питань, що виникають у представників сфери креативних індустрій у їх повсякденній професійній діяльності.

Чекліст містить відповіді з посиланням на чинне законодавство. При виникненні конфліктів щодо конкретних спірних ситуацій цей чекліст не може бути застосований для вирішення спору.

Представлений чекліст **НЕ є офіційним роз'ясненням УКРНОІВІ** щодо застосування окремих норм чинного законодавства з питань у сфері інтелектуальної власності та **НЕ рекомендований для використання у експертних дослідженнях**.

Для додаткової оцінки всіх ризиків та факторів, що впливають на вирішення спірної ситуації, рекомендуємо звернутися за додатковими роз'ясненнями з урахуванням всіх обставин конкретної ситуації до фахівців в сфері інтелектуальної власності.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОЄКТ:

Серія: 11 актуальних питань та відповідей для представників сфери креативу та інновацій: чекліст, поради з питань інтелектуальної власності.

Про що: про охорону авторських та суміжних прав у музейній справі.

Для кого: для представників музейної справи.

Мета: підвищення рівня обізнаності щодо застосування норм законодавства про авторське право і суміжні права в музейній справі.

Чекліст підготовлений командою

Департаменту “Академія інтелектуальної власності” УКРНОІВІ.

Представлена інформація наведена з урахуванням положень законодавства станом на 02.08.2023 року.

© УКРНОІВІ, 2023

© ⓘ Attribution 4.0 International (CC-BY-4.0)

Ліцензія © не поширюється на контент у цьому виданні, що не належить УКРНОІВІ.
Візуальні елементи: Canva Pro.